

عنوان مقاله:

شرح عربی غزلی منسوب به مولوی اثر یوسف بن حمزه ملاطی با مطلع: دوش وقت صبحدم در چرخ پایان یافتم...

محل انتشار:

دوفصلنامه عرفان پژوهی در ادبیات، دوره 1، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسنده:

عبدالرسول فروتن - گروه مطالعات ادبی، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی، سازمان سمت، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

درباره غزلی با مطلع «دوش وقت صبحدم در چرخ پایان یافتم/ در میان دانه خشخاش سندان یافتم» منسوب به جلال الدین مولوی چند شرح به فارسی، عربی و ترکی موجود است. مفصل ترین شرح شناخته شده را یوسف بن حاج حمزه ملاطی احتمالا در شهر قیصریه و به زبان عربی نوشته و به سلطان سلیم اول عثمانی اهدا کرده است. از این شارح اطلاع چندانی در دست نیست؛ جز اینکه صوفی ای از سلسله کبرویه بوده که در نیمه دوم قرن نهم و نیمه اول قرن دهم هجری می زیسته و احتمالا اثرش را میان سال های ۹۱۸-۹۲۶ق تألیف کرده است. شیخ او سیدعبیدالله شیرازی تستری هم از مشایخ گمنامی است که در قیصریه خانقاه و مریدانی داشته است. تنها نسخه شناخته شده از این شرح با عنوان شرح غزل ملا جلال الدین به شماره ۱۸۵۹ در کتابخانه ایاصوفیای استانبول محفوظ است. نظر به اینکه زبان متن عربی است، در تحقیقات مولوی پژوهی و عرفانی به محتوای آن توجه نشده است. در این مقاله کوشیده شده ضمن معرفی یوسف بن حمزه ملاطی، وجوه اهمیت و محتوای شرح او تبیین شود. این شرح با توجه به نمادین بودن کلمات و نیز اختلاف ضبط کلمات در نسخه ها با استناد به منابع متعددی نوشته شده است. از نکات جالب توجه در این اثر، حرکت گذاری کامل کلمات به شیوه عربی است و نشان می دهد یک فرد احتمالا ترک نژاد در قلمرو عثمانی در قرن دهم این ابیات را چگونه می خوانده است. برخی از منابع مذکور در این شرح مانند رساله اسحاق ختلانی در تاریخ ادب فارسی گمنام مانده اند.

کلمات کلیدی:

جلال الدین مولوی، یوسف بن حمزه ملاطی، سیدعبیدالله تستری، شرح غزل، کبرویه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1545717>

